

Státní podpora českých vývozních úvěrů[#]

Karel Janda*

Úvod

Státní podpora exportních úvěrů vedoucí ke snížení jejich rizika je standardním a dlouhodobě uplatňovaným nástrojem ekonomické politiky uplatňované především v ekonomicky rozvinutých zemích. Státem podporované exportní úvěry tradičně patří mezi hojně využívané prostředky státních zásahů do ekonomiky. Všeobecné zdůvodnění státních zásahů do úvěrových trhů je obvykle založeno na dvou důvodech (Bosworth – Carron – Rhyne, 1987). První, velice obecný, důvod je, že komerční exportní úvěrové trhy nejsou schopny plně uspokojit společenské cíle a priority ovlivňující alokaci zdrojů a rozdělení příjmů. Druhý důvod je poněkud specifitější. Podle tohoto důvodu nedokonalost komerčních exportních úvěrových trhů vede k tržním selháním, omezenému přidělování úvěru a dalším nedostatkům v nabídce úvěru.

Tyto velice obecné důvody můžeme dále podrobněji rozpracovat. Základním obvykle uváděným důvodem pro státní podporu vývozního úvěru je existence komerčně nepojistitelného politického rizika v některých zemích. Jako jednu z dalších konkrétních výhod státních úvěrových podpor pak můžeme uvést, že tyto podpory pomáhají vyřešit nedostupnost běžných komerčně používaných zajišťovacích nástrojů pro některé žadatele o úvěr. Běžně používané tržní prostředky snižování úvěrového rizika tak nemohou být v této oblasti uplatněny. Dalším důvodem je, že z pohledu bank státní podpory snižují riziko při půjčování malým a středním podnikům. Jiný uváděný důvod pro státní úvěrové podpory je překonávání informačních omezení, kdy specializovaná státní agentura může mít lepší informace než běžná komerční banka. Státní úvěrové podpory pro malé a střední podniky také umožňují překonat bariéru nízkých úrokových marží, kdy komerční banky nemají zájem poskytovat malé úvěry a dávají přednost velkým korporátním klientům. Jako argument podporující státní aktivity na úvěrovém trhu se používá i efekt diverzifikace a dostatečného zajištění, podle něhož je stát díky velikosti svého rozpočtu schopen lépe přijímat rizika, která by byla neúnosná pro menší subjekty.

Zajímavým názorem na podporu státní angažovanosti na úvěrovém trhu je i tvrzení, že pokud jsou díky státním podporám komerční banky přilákány k tomu, aby půjčovaly dříve odmítanému klientskému segmentu, postupně se s těmito podporovanými klienty seznámí a zvýší jim bonitu. Oblíbeným zdůvodněním státních úvěrových podpor je také jejich multiplikační efekt, kdy poměrně malý objem prostředků ze státního rozpočtu vede k poskytnutí většího objemu komerčního úvěru podporovaným dlužníkům. Častým důvodem ospravedlňujícím podporu exportu je také tvrzení, že růst exportu povede ke snížení nezaměstnanosti v domácí zemi a že rozvoj zahraničního obchodu s určitými státy bude mít příznivé politické důsledky pro domácí vládu a celou zemi.

Článek je zpracován jako jeden z výstupů grantu GAČR 402/06/0890 a výzkumného záměru Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy MSM 0021620841.

* Doc. Ing. Karel Janda, Ph.D. – docent; Katedra bankovníctví a pojišťovnictví, Fakulta financí a účetnictví, Vysoká škola ekonomická v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3; Katedra mikroekonomie a matematických metod, Institut ekonomických studií, Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova, Opletalova 26, 110 00 Praha 1; <karel-janda@seznam.cz>.

Proti všem výše uvedeným přínosným efektům státních úvěrových podpor samozřejmě existují protiargumenty. Odpůrci státních zásahů do úvěrového trhu často argumentují tím, že to, co dělají státní agentury, mohou provádět i komerční subjekty. Často stačí jen nastavit správnou regulaci finančních trhů a soukromý sektor se už sám postará o jejich efektivní fungování. Pokud se opravdu nenajde žádná komerční instituce, která by byla při dobře nastavené finanční regulaci schopna a ochotna nahradit daný státní zásah, je třeba důkladně proanalyzovat, zdali je uvažovaná státní intervence opravdu efektivní.

Pozornost, která byla věnována odbornou ekonomickou literaturou státní podpoře vývozních úvěrů, je poměrně nízká a zdaleka neodpovídající významnému postavení těchto podpor v rámci mezinárodního obchodu a investování. Základní publikací, věnující se popisu a ekonomické analýze exportních úvěrových institucí, je Stephens (1999), který podrobně popisuje vývoj exportních úvěrových agentur se zvláštním zaměřením na služby, které tyto organizace poskytují malým vývozcům. Dewit (2001) zkoumá exportní vývozní agentury a vývozní pojištění z pohledu politické ekonomie. Ve svém článku Dewit (2001) navrhuje, že tyto agentury, které jako důvod svého vzniku uvádějí ochranu před tržně neobchodovatelným úvěrovým rizikem, se ve skutečnosti zabývají rozvojovou pomocí nebo jsou vyvolány úspěšnými lobbyistickými snahami odvětví a firem, které se snaží získat státem podporované pojištění nebo úvěrovou podporu. Skutečná podstata státních vývozních podpor je tak podle Dewit (2001) založena na provádění strategické obchodní politiky. Dewit (2002) a Abraham a Dewit (2000) uvádějí další možná vysvětlení státních vývozních podpor založená na provádění strategické vývozní politiky a analyzují jejich ekonomické dopady. Baltensperger a Herger (2008) ve své empirické analýze založené na rovnici ekonomické přitažlivosti docházejí k závěru, že poskytování státních úvěrových podpor v zemích OECD příliš nepřispívalo k podpoře vývozu do politicky a komerčně nestabilních teritorií. Baltensperger a Herger (2008) naopak dokazují, že státem podporovaný vývoz směřoval převážně do zemí se středními a vysokými příjmy, ve kterých je možné financovat a pojišťovat riziko na komerčním základě a není proto nezbytně nutno využívat státní podporu vývozu.

V České republice se otázkami mezinárodního obchodu a jeho státní podpory zabývá Janda (2007), který se problematice exportních úvěrových garancí, subvencí a pojištění věnuje v širším rámci zkoumání státních zásahů do úvěrového trhu. Benáček, Podpiera a Prokop (2005) a Benáček, Prokop a Víšek (2003) ve svých ekonometrických analýzách uvažují státní zásahy jako jeden z faktorů určujících efektivnost českého vývozu. Materiál uvedený v tomto článku navazuje také na přehledy českých institucí zabývajících se snižováním úvěrového rizika, které poskytuje Sůvová aj. (1997). Z toho, že cílem této práce je poskytnout přehledný ekonomický pohled na problematiku státní úvěrové podpory plyne, že důraz není kladen na bezprostředně praktické a právní detaily, jaké podávají například Čermáková (2002) a Ševčík (2004). Tato práce se také nezabývá aktivitami úvěrové pojišťovny EGAP, které detailně popisuje Ďurina (2006).

Další části tohoto článku jsou organizovány následujícím způsobem. V části 1 je popsán mezinárodní rámec podpory exportu se zaměřením na existující dohody WTO a OECD. Následující části 2 a 3 se pak věnují českým úvěrovým podporám. V části 2 je nejprve popsán historický vývoj českých institucí zabývajících se pojišťováním vývozních rizik a podporou vývozního úvěru a poté jsou aktivity těchto institucí začleněny do rámce současné české exportní strategie koncipované na vládní úrovni. Část 3 se zabývá popisem hlavních produktů poskytovaných českými institucemi státní úvěrové podpory. Základní výsledky české úvěrové exportní politiky jsou nakonec shrnuty v Závěru.

1 Mezinárodní rámec podpory exportu

Institucionální podpora exportu je celosvětově součástí hospodářských politik přinejmenším od roku 1919, kdy byla v Anglii pod názvem Export Credit Guarantee Department založena první státní agentura zabývající se podporou vývozního úvěru. Původním záměrem této instituce bylo iniciovat a podporovat vývoz, ke kterému by za normálních okolností obchodní subjekty nebyly ochotny. (V tomto konkrétním případě šlo o vývoz do Ruska). Podobná motivace vedla v roce 1933 k založení vývozní a dovozní banky USA pod názvem U.S. Eximbank. V dvacátých a třicátých letech 20. století se sice státní podpora vývozu dále příliš nerozvíjela, ale po druhé světové válce došlo k založení mnoha dalších podobných institucí v řadě zemí. Tento trend rozvoje agentur podporujících vývoz stále pokračuje i do současnosti.

Ekonomická teorie a praxe však ukazují, že zasahování státu do exportních komerčních rozhodnutí a poskytování různých subvencí ze státního rozpočtu mají obvykle dlouhodobě záporné vlivy na ekonomickou efektivnost. S cílem nastavení globálně platných pravidel mezinárodního obchodu byla proto podepsána v roce 1947 Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT). Tato dohoda byla od roku 1994 zahrnuta do rámce Světové obchodní organizace (WTO). Dohody WTO se tak staly základními pravidly obecně přijatými pro fungování mezinárodního obchodu.

Dohody WTO výslovně zakazují používání subvencí pro podporu vývozu. Dohoda o zřízení WTO ve svém článku XVI, který hovoří o subvencích obecně, zavazuje v části o dodatečných ustanoveních o vývozních subvencích smluvní strany k odstranění subvencí na vývoz jakéhokoliv výrobku, jestliže tato subvence vede k tomu, že je tento výrobek prodáván pro vývoz za nižší cenu, než je srovnatelná cena podobného výrobku pro kupujícího na domácím trhu. Součástí Dohody o zřízení WTO¹ je i Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatřeních. V příloze I této dohody je uveden seznam příkladů zakázaných vývozních subvencí. Podle bodu k) této přílohy k nim patří i „Vývozní úvěry, poskytnuté vládami (nebo zvláštními institucemi kontrolovanými a/nebo řízenými vládami) při sazbách nižších, než jsou ty, které musí skutečně platit za takto získané prostředky (nebo by musely platit, kdyby si vypůjčily na mezinárodních kapitálových trzích, aby získaly prostředky se stejnou dobou splatnosti a ve stejné měně jako vývozní úvěr), nebo jimi provedené platby za všechny nebo část nákladů vynaložených vývozci nebo finančními institucemi pro získání úvěrů, pokud jsou použity k zabezpečení podstatné výhody v oblasti podmínek vývozního úvěru.“ Tento bod ale dále pokračuje ustanovením, že za úvěrovou subvencí zakázanou Dohodou o subvencích a vyrovnávacích opatřeních nebude považována vývozní úvěrová praxe, která je v souladu s mezinárodním závazkem z 1. 1. 1979, týkajícím se oficiálních vývozních úvěrů. Tímto mezinárodním závazkem je Arrangement on Officially Supported Export Credits (2005), který je obecně známý pod názvem Konsenzus OECD. Z tohoto ustanovení tedy plyne, že Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatřeních zakazuje poskytování vývozních úvěrových subvencí kromě těch, které jsou poskytovány podle pravidel Konsenzu OECD.

Konsenzus OECD vznikl s cílem poskytovat institucionální rámec pro trh exportních úvěrů a zabránit situaci, ve které jednotlivé země soutěží o to, kdo poskytne výhodnější podmínky financování svým vývozci, místo toho, aby se zaměřily na soutěž o nejnižší ceny nebo na konkurenci v kvalitě vyváženého zboží. Ustanovení Konsenzu OECD se vztahují na oficiálně podporované vývozní úvěry s dobou splatnosti nad dva roky. Konsenzus OECD

---

¹ Viz Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO) č. 191/1995 Sb.

stanoví podmínky a omezení, za nichž může být poskytována oficiální podpora obchodu ve formě vázané pomoci (tied aid) nebo částečně uvolněné pomoci (untied aid), která může být případně spojena s oficiálně podporovanými vývozními úvěry (mixed credits). Vázaná pomoc zahrnuje zvýhodněné půjčky nebo granty a je definována jako vládní pomoc, která je vázána na nákup zboží nebo služeb od země-dárce nebo od omezené skupiny zemí.

Termínem oficiální podpora se podle Konsenzu OECD rozumí jakákoliv podpora poskytovaná vládou nebo jménem vlády v oblasti vývozních úvěrů či pojištění vývozních úvěrů. Tato podpora může být ve formě přímého financování, refinancování, záruk, dotací úrokových sazeb, finanční pomoci (levné úvěry a granty), pojištění exportních úvěrů a záruk. Spolu s dalšími pravidly pro státem podporované vývozy OECD také pravidelně určuje sazby CIRR (Commercial Interest Reference Rates), které slouží jako minimální úrokové sazby, jež mohou být používány pro státem podporované vývozy.

Z mezinárodněprávního hlediska je Konsenzus OECD gentlemanská dohoda mezi jeho účastnickými zeměmi. Nejde tedy o dokument OECD mající právně závaznou povahu, i když je administrativně podporován sekretariátem OECD. Pro členské země EU je však jeho právní postavení mnohem silnější, neboť se z gentlemanského ujednání na mezinárodní úrovni stal závazným právním dokumentem tím, že byl vydán Radou EU ve formě rozhodnutí. Rozhodnutí Rady EU je v systému sekundárních pramenů práva ES jedna z nejvýznamnějších a nejzávažnějších forem s přímou působností a účinkem vůči členským státům. Všechny členské státy jsou pak tímto rozhodnutím vázány k dodržování Konsenzu. V praxi to znamená, že mezinárodní pravidla pro státní podporu vývozu jsou formulována a dojednána v rámci Konsenzu u OECD a posléze jsou transformována do rozhodnutí Rady EU.

Obdobně, jako jsou členové Konsenzu OECD sdruženi v rámci Trade Directorate OECD ve skupině Export Credits and Credit Guarantee Group, jsou i úvěrové a investiční pojišťovny z celého světa sdruženy v International Union of Credit and Investment Insurers. Toto sdružení pojišťoven je známo pod názvem Bernská unie. V oblasti pojišťování exportních úvěrů se jeho členové řídí tzv. Smlouvami Bernské unie o podmínkách exportních úvěrů (Berne Union Agreements, Understandings and Obligations in the Export Credit Insurance Field, 2001). Na rozdíl od Export Credits and Credit Guarantee Group není členství v Bernské unii vázáno na členství v OECD.

Hlavní aktivity Bernské unie spadají do následujících tří oblastí: 1. Stanovování mezinárodně platných principů pro pojišťování vývozních úvěrů a udržování disciplíny při úvěrování mezinárodního obchodu. 2. Mezinárodní spolupráce při podpoře příznivého investičního klimatu a udržování platných principů při pojišťování zahraničních investic. 3. Výměna informací, pomoc a poradenství v otázkách komerčních i teritoriálních rizik, spojených s pojišťováním vývozních úvěrů, zahraničních investic a s tím souvisejícími záležitostmi.

Na rozdíl od exportních úvěrových agentur se obecně předpokládá, že exportní pojišťovny se nezabývají poskytováním finanční pomoci. Všechny exportní pojišťovny jsou tak povinny na základě ustanovení WTO i národních ministerstev financí provozovat svoji činnost beze ztrát. Jinými slovy, jejich posláním není motivovat své zákazníky k tomu, aby vstupovali do komerčně neživotaschopných projektů.

Práce Bernské unie probíhá prostřednictvím jejích dvou výborů. Jedním je Výbor pro pojištění vývozních úvěrů (Export Credit Insurance Committee) s technickým podvýborem a

druhým je Výbor pro pojištění investic (Investment Insurance Committee), který má také technický podvýbor. Oba výbory se scházejí alespoň dvakrát do roka.

2 Charakteristika české exportní podpory

2.1 Vývoj české pojistné a úvěrové exportní podpory

V bývalém Československu a od roku 1993 v samostatné České republice se s rozpadem tradičních východních trhů jasně ukázalo, že v rostoucí mezinárodní konkurenci bude pro české vývozce čím dál obtížnější se prosadit bez toho, aby kromě kvality zboží nabídli srovnatelné podmínky financování exportních dodávek jako zavedené západní firmy. Po krátkém období liberalismu a odmítání zásahů státu do ekonomiky počátkem devadesátých let proto došlo poměrně rychle k vytvoření speciální instituce zabývající se podporou exportu.

V roce 1992 tak vznikla státem plně vlastněná akciová společnost Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP), jejímž smyslem bylo poskytovat vývozcům pojištění teritoriálních i komerčních rizik. Tato společnost poskytovala konkrétním vývozcům u každého schváleného vývozního případu subvence vyrovnávající část úrokového rozdílu mezi náklady z vyššího úvěrového zatížení v tuzemsku a výnosem ze zahraničního úroku. Zdroje subvencí pro úhradu úrokových ztrát byly pro EGAP přidělovány ze státního rozpočtu.

Pro první polovinu devadesátých let byla v České republice charakteristická zvláštní situace, kdy prakticky neexistovalo komerční úvěrové pojištění. Odvětví českého úvěrového pojištění se tak začalo rozvíjet až založením EGAP v roce 1992. Do té doby úvěrové pojištění v dnešním slova smyslu neexistovalo. Sice existovala určitá pojišťovací služba České pojišťovny používaná z dob před rokem 1989, ta však byla pro moderní potřeby naprosto nepoužitelná. Došlo tak k tomu, že hybnou silou vývoje úvěrového pojištění v ČR se stala státní úvěrová společnost, jejíž hlavní náplní je poskytovat státní podporu prostřednictvím úvěrového pojištění. Tuto skutečnost lze jednoduše vysvětlit tím, že konkurenční úvěrové pojišťovny v oblasti soukromého úvěrového pojištění začaly vznikat až v roce 1997. V letech 1992 – 1997 tak měl EGAP dominantní postavení na trhu (s odhadovaným podílem až 90 %). Jedinou konkurencí EGAP na českém trhu byla již zmíněná Česká pojišťovna a česká pobočka pojišťovny Gerling, která poskytovala služby úvěrového pojištění pro dceřiné společnosti nadnárodních klientů.

Rok 1997 byl pro vývoj úvěrového pojištění v ČR přelomový tím, že vznikla úvěrová pojišťovna ČESCOB a.s. jako společný podnik České pojišťovny a.s. a belgické pojišťovny COBAC. Svou činností na českém trhu postupně získala podíl 35 %. Dalším vývojem, převážně z důvodů změn v mateřské německo-nizozemské společnosti, došlo ke změně pobočky Gerlingu na pobočku úvěrové pojišťovny Atradius s přibližně 15 % podílu na českém trhu. Podíl EGAP se na trhu komerčního pojištění v letech 2000-2005 let podle Ďuriny (2006) pohyboval nad 50 %. Stejný podíl si pravděpodobně udrží i dceřiná společnost EGAP zabývající se komerčním pojištěním, která se z EGAP vyčlenila od 1. října 2005.

Po této poznámce osvětlující vztah EGAP ke komerčnímu úvěrovému pojištění se opět vrátíme k historickému vývoji české podpory exportních úvěrů. Po několika prvních letech činnosti EGAP bylo zřejmé, že fungování EGAP jako jediné české instituce podporující export a soustřeďující jak bankovní tak pojišťovací činnost by nebylo efektivní. V roce 1995 proto došlo k vytvoření akciové společnosti Česká exportní banka (ČEB), jako dceřiné společnosti EGAP.

Podle zákona 58/1995 Sb. o pojišťování a financování vývozu se státní podporou se tak Česká exportní banka zaměřila na financování vývozních úvěrů za podmínek zvýhodněných oproti tržním podmínkám, zejména z hlediska doby splatnosti úvěru a výše úrokových sazeb. EGAP si ponechal ve své působnosti pojištění krátkodobých a dlouhodobých vývozních úvěrů. V rámci české proexportní politiky byla dále v roce 1997 Ministerstvem průmyslu a obchodu založena státní příspěvková Česká agentura na podporu obchodu, zkráceně označovaná jako CzechTrade. Posláním České agentury na podporu obchodu je poskytování informačních, poradenských a podpůrných služeb zaměřených na zlepšování výsledků zahraničního obchodu České republiky a exportních aktivit českých podnikatelských subjektů v zahraničí. Dalším výrazným mezníkem v historii podpory českých exportních úvěrů je 1. říjen 2005, kdy vzhledem k požadavkům EU na oddělení komerčních aktivit od pojištění se státní podporou došlo k výše zmíněnému oddělení Komerční úvěrové pojišťovny EGAP od vlastní společnosti EGAP.

Od roku 2006 tak existuje následující vlastnická struktura českých institucí podporujících financování exportu. Jádrem této struktury je akciová společnost EGAP, která je plně vlastněna státem. Akcionářská práva vykonávají ministerstvo financí (520 hlasů), ministerstvo průmyslu a obchodu (468 hlasů), ministerstvo zahraničních věcí (156 hlasů) a ministerstvo zemědělství (156 hlasů). EGAP je jediným akcionářem Komerční úvěrové pojišťovny EGAP. V budoucnu podle Výroční zprávy EGAP (2006) počítá EGAP s tím, že část akcií Komerční úvěrové pojišťovny EGAP prodá strategickému partnerovi. Akcie ČEB jsou z 27 procent vlastněny EGAP, ze 73 procent vlastněny státem, přičemž vykonavateli akcionářských práv státu jsou ministerstva financí (52 hlasů), průmyslu a obchodu (30 hlasů), zahraničních věcí (12 hlasů) a zemědělství (6 hlasů).

Propojení mezi ČEB, EGAP a Komerční úvěrovou pojišťovnou EGAP je zřejmé nejen z vlastnického propojení a z toho, že všechny tři instituce sídlí v jedné budově, ale i ze zákonem stanovených pravidel jejich fungování. Podmínkou pro poskytování úvěrů ČEB bylo od založení ČEB pojištění vývozních úvěrových rizik u EGAP. Tato podmínka byla zákonem č. 58/1995 Sb. (novelizován zákonem č. 23/2006 Sb.) o pojišťování a financování vývozu se státní podporou povinná pro všechny produkty nabízené ČEB pokud existuje odpovídající pojistný produkt EGAP. S účinností novely 23/2006 Sb. je od roku 2006 oslabeno monopolní propojení ČEB a EGAP, neboť podle této novely může ČEB nahradit pojištění EGAP jiným typem zajištění. Hlavním motivem odstranění dřívější podmínky, že veškeré aktivity ČEB musely být pojištěny u EGAP, nebylo primárně posílení konkurenčního prostředí, ale snaha rozšířit působení ČEB i na oblasti, ve kterých ze zákona společnost EGAP nemohla vývoz pojišťovat.

2.2 Současná česká exportní strategie

Hlavní cíle a nástroje naplňování současné české vývozní politiky jsou shrnuty v Exportní strategii ČR pro období 2006-2010, kterou zpracoval kolektiv pracovníků Ministerstva průmyslu a obchodu ČR pod vedením M. Tlapy v roce 2005 a která byla schválena vládou ČR. V rámci vytváření celkové exportní strategie České republiky Tlapa aj. (2005) identifikovali následující pořadí služeb a nástrojů exportní politiky z hlediska jejich využívání v rozvinutých zemích:

1. Vyhledávání obchodních partnerů.
2. Pořádání obchodních misí.
3. Podpora účasti na zahraničních výstavách a veletrzích.

4. Oborové marketingové studie a analýzy trhu.
5. Angažovanost státu v zajištění financování exportních aktivit (úvěr, pojištění, garance).
6. Pomoc se zajištěním exportních formalit.
7. Podpora při zakládání vlastních poboček a vyhledávání a výběru zaměstnanců.

Z tohoto přehledu je jasné vidět, že státní podporu financování exportních aktivit je obecně považována za podstatnou část exportní politiky, ale že není chápána jako část jediná nebo nejdůležitější. Tomuto hodnocení odpovídají i výsledky dotazníkové akce organizované Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR v květnu 2005. Respondenti v ní uvedli, že největší zájem mají o služby poskytující informace o trhu, zvláště o konkurenci, potenciálních obchodních partnerech a charakteristice trhu. Jako další prioritní oblast pak respondenti označili zajištění finanční podpory exportních zakázek prostřednictvím úvěrového pojištění, garancí a prověření zákazníků.

Z provedeného rozboru exportních politik rozvinutých zemí doplněných o specifické požadavky českých vývozců Tlapa aj. (MPO, 2005) vypracovali soustavu dvanácti cílů české exportní strategie. Prvním cílem je usnadňování podmínek obchodu aktivním prosazováním zájmů ČR v rámci společné obchodní politiky EU a fungování vnitřního trhu EU. Druhým cílem je identifikace a průběžná aktualizace klíčových trhů pro český export a investice. Třetí cíl, označený jako budování kvalitní značky ČR ve světě, zahrnuje zvýšení pozitivní informovanosti o ČR v zahraničí, vylepšení obrazu ČR v zahraničí a efektivní využívání prostředků na prezentaci ČR v zahraničí. Čtvrtým cílem je poskytovat firmám profesionální, efektivní a účelnou podporu prostřednictvím lobování za zájmy českých firem, poskytováním kvalitního informačního servisu o dění v teritoriu a přenosem trendů a inovací ze zahraničních trhů. Pátým cílem je zvýšení vývozu služeb a zkvalitnění jeho struktury. Šestým cílem je zvýšení přímých investic a akvizic českých firem do zahraničí. Sedmým cílem je rozvoj vývozních aliancí českých firem. Osmým cílem je vytvoření nového systému služeb státu pro export. Smyslem tohoto cíle je poskytovat lepší servis podnikatelům a zvýšit zákaznickou orientaci v institucích státní exportní podpory. Devátým cílem je vytvořit zákaznické centrum pro export, které zajistí efektivní komunikaci nabídky služeb tím, že poskytne komplexní informace na jednom místě. Desátým cílem je vytvoření informační sítě pro export, která bude poskytovat denně aktualizované, přehledné, strukturované a snadno dohledatelné informace o teritoriu. Dvanáctým cílem je vytvoření vzdělávacího systému ve formě exportní akademie.

Z hlediska zaměření tohoto článku je zvláště podstatný jedenáctý cíl české exportní strategie – rozšíření finančních služeb pro český export. Smyslem tohoto cíle je zajištění dostupnosti variabilních forem financování a pojištění vývozu. Jak ČEB tak EGAP a její dceřiná Komerční úvěrová pojišťovna budou v rámci tohoto strategického cíle dále rozvíjet své dosavadní produkty a budou pružně vytvářet produkty nové. Současně se bude dále rozšiřovat zapojení komerčních bank do systému státní podpory vývozu. Dalším významným zdrojem financování vývozu budou prostředky strukturálních fondů EU, které umožní dosáhnout výrazný synergický efekt v propojení se prostředky EGAP, ČEB a jinými domácími zdroji. Vstupem do EU se před českými vývozci vedle strukturálních programů otevřel i další zdroj – možnost využití zahraniční rozvojové spolupráce EU. Dalším zdrojem exportní podpory umožňujícím realizaci cíle rozšíření finančních služeb pro český export jsou dlouhodobé vládní vývozní úvěry (tzv. soft loans).

Relativní důležitost přikládána jednotlivým prvkům systému státní úvěrové podpory je zřejmá i z tabulky Kvantifikace výdajů státního rozpočtu na realizaci exportní strategie na

období 2006-2010. Z tabulky je patrné, že propagační a informační aktivity budou podobně jako dlouhodobé vládní vývozní úvěry (soft loans) a aktivity ČEB nadále podporovány s prostředků státního rozpočtu. Dalším finančním zdrojem pro tyto programy budou strukturální fondy EU použité na projekty exportní strategie. U pojistných aktivit se naproti tomu předpokládá, že i po vyčlenění Komerční úvěrové pojišťovny bude EGAP schopna zajistit své fungování bez průběžného financování ze státního rozpočtu.

Tab. 1: Kvantifikace výdajů státního rozpočtu na realizaci exportní strategie na období 2006 – 2010 (mil. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010
Dotace k posílení fondů EGAP	neplánovány				
Dotace ztrát ČEB	889	978	1000	1000	1000
Soft loans	300	500	800	1000	1000
CzechTrade	279	306	336	367	400
Výstavy a veletrhy	220	230	240	250	250
OEÚ ZÚ					
Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR	110	160	210	240	260
Ministerstvo zahraničních věcí ČR	340	400	410	410	420
Celkem	2138	2574	2996	3267	3330
% státního rozpočtu	0,22	0,23	0,24	0,24	0,22

Vysvětlivky: ČEB = Česká exportní banka, EGAP = Exportní garanční a pojišťovací společnost, OEÚ ZÚ = obchodně ekonomické úseky zastupitelských úřadů.

Zdroj: MPO (2005, s. 67)

3 Základní podporované produkty EGAP a ČEB

V následujících odstavcích jsou stručně charakterizovány jednotlivé druhy pojištění se státní podporou, které poskytuje EGAP. Jednotlivé typy pojištění jsou zároveň provázány s popisem odpovídajících úvěrů poskytovaných ČEB. U každého typu pojištění uvádíme jeho relativní význam v aktivitách EGAP vyjádřený jeho podílem na celkové hodnotě uzavřených pojistných smluv EGAP se státní podporou. Podrobný popis aktivit EGAP a ČEB poskytují Výroční zpráva EGAP (2006) a Výroční zpráva ČEB (2007).

Náš přehled začínáme pojištěním krátkodobých dodavatelských úvěrů proti teritoriálním rizikům, tj. pojištěním krátkodobých vývozních úvěrů do 2 let proti kombinovaným komerčním a teritoriálním rizikům. Tento typ pojištění je objemově nejvýznamnější a v roce 2005 na něj připadla přibližně třetina (v hodnotovém korunovém vyjádření) uzavřených pojistných smluv se státní podporou. Krátkodobý vývozní úvěr pojištěný EGAP poskytuje ČEB do výše 100 procent hodnoty smlouvy o vývozu, přičemž pojištěným je vývozce. Při těchto úvěrech používá ČEB úrokovou sazbu na bázi pohyblivé úrokové sazby (LIBOR, EURIBOR atd.)

Společně s pojištěním krátkodobých dodavatelských úvěrů poskytuje EGAP samozřejmě i pojištění střednědobých a dlouhodobých vývozních dodavatelských úvěrů proti teritoriálním a komerčním rizikům. Jedná se tedy o pojištění kombinace politických a komerčních rizik, spojených s dodavatelským úvěrem poskytovaným českým vývozcem zahraničnímu

kupujícímu, v možné kombinaci s pojištěním rizika odstoupení od kontraktu před dodáním. Pojištění dodavatelského úvěru je vhodné pro zabezpečení pohledávek z kontraktů na vývoz strojírenské produkce a investičních celků. Pojištění kryje celé spektrum teritoriálních a tržně nezajistitelných komerčních rizik. Individuální pojistná smlouva je vždy připravována ve vazbě na specifika pojišťovací akce, přičemž ve všech variantách pojištění dodavatelských úvěrů je pojištěným český vývozce. Pojistné plnění obdrží pojištěný, případně, při stanovení tzv. benefice v pojistné smlouvě, jeho banka. Tento typ pojištění je dlouhodobě objemově nejméně významným a v roce 2005 na něj připadlo méně než jedno procento korunového objemu uzavřených pojistných smluv se státní podporou. Střednědobé a dlouhodobé vývozní úvěry poskytuje ČEB do výše 85 procent hodnoty smlouvy o vývozu. ČEB vyžaduje 15 procent akontace a používá jako úrokovou sazbu fixní sazbu CIRR nebo její ekvivalent na bázi pohyblivé úrokové sazby (LIBOR, EURIBOR atd.)

Vedle již vysvětleného pojištění dodavatelských úvěrů poskytuje EGAP i pojištění vývozních odběratelských úvěrů proti teritoriálním a komerčním rizikům, spojeným s bankovním odběratelským úvěrem poskytovaným českým vývozcem zahraničnímu kupujícímu, v možné kombinaci s pojištěním rizika odstoupení od kontraktu před dodáním. Pojištění odběratelských úvěrů se týká úvěrů poskytnutých bankou vývozce zahraničnímu kupujícímu nebo jeho bance na dobu delší než jeden rok. Pojištění kryje úvěrové riziko splácení pohledávek z poskytnutých odběratelských úvěrů. Pojištění proti úvěrovému riziku chrání financující banku nebo jinou finanční instituci proti riziku nezaplacení pohledávky za zahraničním kupujícím nebo jeho bankou v důsledku teritoriálních nebo tržně nezajistitelných komerčních rizik. Pojistné smlouvy pro pojištění úvěrového rizika jsou vždy připravovány individuálně a respektují specifika pojišťované akce. Pojistné se platí zpravidla jednorázově předem. Pojištěným je banka (ČEB). Pojistné plnění obdrží pojištěný. Pojištění odběratelského úvěru je dlouhodobě mnohem podstatnějším typem smlouvy než pojištění úvěru dodavatelského a v roce 2005 na něj připadlo 15 procent objemu uzavřených pojistných smluv se státní podporou. Při tomto typu úvěru pojištěným EGAP je příjemcem úvěru od ČEB buď přímo zahraniční dovozce nebo banka zahraničního dovozce. Krátkodobý vývozní odběratelský úvěr poskytuje ČEB do výše 100 procent hodnoty smlouvy o vývozu. Dlouhodobý vývozní odběratelský úvěr poskytuje ČEB do výše 85 procent hodnoty smlouvy o vývozu s 15 procentní akontací. Úroková sazba ČEB pro krátkodobý úvěr je stanovena na bázi pohyblivé úrokové sazby (LIBOR, EURIBOR atd.), pro dlouhodobý úvěr je stanovena jako fixní sazba CIRR nebo její ekvivalent na bázi pohyblivé úrokové sazby (LIBOR, EURIBOR atd.)

Dalším pojistným produktem EGAP je pojištění potvrzeného akreditivu, které se týká rizika komerční banky spojeného s potvrzením neodvolatelného dokumentárního akreditivu v souvislosti s krátkodobým financováním exportérů. Pojištění kryje riziko škody vzniklé bance potvrzující akreditiv, které bylo způsobené neproplacením akreditivu vystavující bankou. Toto pojištění kryje jak komerční, tak i teritoriální (politická) rizika související se zahraniční bankou, která vystavila akreditiv. Pojištění potvrzeného akreditivu je využíváno pouze ve velmi malém rozsahu.

EGAP poskytuje i pojištění úvěru na financování výroby pro vývoz proti riziku nezaplacení úvěru. Toto pojištění exportérovi napomáhá při získávání potřebných úvěrových prostředků pro zajištění výroby exportní zakázky. Tento typ pojištění předpokládá, že exportér má již uzavřenou smlouvu o vývozu se zahraničním kupujícím a rovněž má sjednáno pojištění exportního úvěru nebo jinak vhodně zabezpečenou návratnost pohledávky. Na toto pojištění v roce 2005 připadlo 12 procent objemu uzavřených pojistných smluv se státní podporou. Úvěr na financování výroby pro vývoz (předexportní úvěr) poskytuje ČEB jako

krátkodobý i dlouhodobý, přičemž pojištěným subjektem u EGAP je ČEB. V případě krátkodobého úvěru poskytuje ČEB úvěr do výše 85 procent hodnoty smlouvy o vývozu, v případě úvěru dlouhodobého do výše 75 procent. Úrokovou sazbu stanovuje ČEB na bázi pohyblivé úrokové sazby (LIBOR, EURIBOR atd.)

Dalším ekonomicky významným produktem EGAP je pojištění investic českých právnických osob v zahraničí proti riziku zamezení převodu výnosů z investice, vyvlastnění nebo politicky motivovaného násilného poškození a dále proti riziku odstoupení hostitelské vlády od přijatých závazků souvisejících s investicí. Toto pojištění patří dlouhodobě k nejvíce využívaným a v roce 2005 na něj připadlo 19 procent objemu uzavřených pojistných smluv se státní podporou. Toto pojištění využívá ČEB při poskytování úvěrů na investice v zahraničí. Pojištěným je v tomto případě investor nebo ČEB. Jako úrokovou sazbu používá ČEB fixní sazbu CIRR nebo sazbu na bázi pohyblivé úrokové sazby (LIBOR, EURIBOR atd.)

Na současném náročném globálním trhu je velice obtížné získat významnou vývozní zakázku v konkurenci mnoha světových firem. Z tohoto hlediska je velice důležité předběžné seznámení se s cílovým trhem a propagace na tomto trhu. EGAP proto pokrývá svými pojistnými aktivitami i riziko spojené s touto prvotní fází vývozního procesu. Pojištění prospekce trhu poskytované EGAP představuje pojištění rizika, že se vývozce — malý nebo střední podnik — na konkrétním trhu neuplatní a nevytvoří si dostatečné inkaso ke splacení úvěru, který na tento účel získal. Úvěry těmto vývozům poskytuje ČEB nebo některá komerční banka na základě předchozího posouzení prospekčního záměru agenturou CzechTrade. V praxi je toto pojištění využíváno pouze ve velmi malém rozsahu. ČEB poskytuje úvěr za úrokovou sazbu na bázi pohyblivé úrokové sazby (LIBOR, EURIBOR atd.) do výše 65 procent uznatelných nákladů na prospekci. Náklady na prospekci mohou být vynaloženy na exportní a marketingové poradenství, zpracování analýz, reklamu, inzerci, propagační materiály, účast na obchodních akcích v zahraničí, právní služby v zahraničí, skladování v zahraničí nebo certifikaci výrobků pro trhy prospekce. Pojištěným je u tohoto typu úvěru ČEB.

Riziko exportního obchodu samozřejmě nekončí s úspěšně završenou prospekční fází. I po získání exportní zakázky se může stát, že zahraniční kupující nebude schopen plnit své smluvní závazky. V této situaci nastupuje ze strany EGAP pojištění výrobního rizika, tj. pojištění proti riziku ztrát vývozce v důsledku nemožnosti splnit smluvní závazky ze smlouvy o vývozu z důvodu na straně zahraničního kupujícího. Toto pojištění lze sjednat v návaznosti na pojištění pohledávek z vývozního odběratelského nebo dodavatelského úvěru nebo úvěru na financování výroby určené na vývoz proti riziku nezaplacení. Toto pojištění patří dlouhodobě k méně významným a v roce 2005 na něj připadlo 4 procenta objemu uzavřených pojistných smluv se státní podporou.

Samostatnou oblastí aktivit EGAP je pojištění bankovní záruky související s plněním smlouvy o vývozu českým vývozcem. Toto pojištění pomáhá vývozci získat od bank záruky potřebné pro přípravu a realizaci vývozního kontraktu, především při vývozu investičních celků. Kromě pojištění neoprávněného čerpání záruky pojišťuje EGAP banky vystavující záruky i proti riziku jejich oprávněného čerpání, tj. proti riziku nesplnění kontraktních povinností ze strany dovozce. Na toto pojištění v roce 2005 připadlo 17 procent objemu uzavřených pojistných smluv se státní podporou. V případě záruk poskytnutých ČEB je pojištěným ČEB.

Záruky poskytované ČEB (záruka za nabídku, za dobré provedení smlouvy o vývozu, za vrácení akontace a za uvolnění zádržného) jsou záruky neplatební. U všech těchto záruk ČEB

ručí za to, že beneficiantovi vyplátí částku do výše uvedené v záruční listině pokud ČEB obdrží písemné uplatnění záruky od beneficianta s prohlášením, že příkazce nesplnil podmínky smlouvy o vývozu. V následujících odstavcích stručně charakterizujeme jednotlivé záruky poskytované ČEB.

Záruka za nabídku zajišťuje závazek vývozce uzavřít smlouvu o vývozu v případě úspěšné nabídky v tendru. Podle této záruky ČEB odškodní vypisovatele tendru v případě, že vývozce uspěje v tendru, ale nedodrží podmínky jím předložené nabídky. Nedodržením podmínek může být např. změna ceny, dodací lhůty nebo parity, popř. odstoupení od úmyslu uzavřít smlouvu o vývozu.

Záruka za dobré provedení smlouvy o vývozu zajišťuje závazek vývozce řádně splnit podmínky smlouvy o vývozu. Záruka slouží k zajištění termínu a kvality dodávky. Rozsah záruky se odvozuje od konkrétních podmínek smlouvy o vývozu. ČEB ručí za splnění podmínek smlouvy o vývozu ze strany vývozce. Záruka může obsahovat redukční klauzuli, která stanoví, že výše záruky se může snižovat úměrně realizované části smlouvy o vývozu.

Záruka za vrácení akontace zajišťuje závazek vývozce vrátit akontaci nebo její poměrnou část v případě, že vývozce nedodal příslušné zboží nebo je dodal jen částečně. Akontační zárukou je zajištěna dodávka minimálně v hodnotě akontace. Akontační záruka může stejně jako záruka za dobré provedení smlouvy o vývozu obsahovat redukční klauzuli, podle které se výše záruky může snižovat úměrně realizované části smlouvy o vývozu.

Posledním druhem záruky poskytovaným ČEB je záruka za uvolnění zádržného. Tato záruka zajišťuje závazek vývozce, že v případě požadavku odběratele na vrácení části již zaplacené částky vývozní ceny pro nedostatečné splnění podmínek smlouvy o vývozu bude stanovená část ceny odběrateli vrácena.

Státní podpora se u úvěrů ČEB projevuje především v nižších úrokových nákladech pro příjemce úvěru. U krátkodobého financování používá ČEB minimální ziskovou marži. U dlouhodobého financování jsou úvěry ČEB poskytovány za výhodnou sazbu CIRR (Commercial Interest Reference Rates) stanovenou OECD pro státem podporované vývozy, a to i na velmi dlouhá období splatnosti.

Státní podpora EGAP se projevuje hlavně tím, že EGAP může pojišťovat rizika, která žádná komerční pojišťovna nebudu ochotna pojistit, protože na ně nenajde na trhu zajištění. EGAP může tato tržně nezajistitelná rizika pojišťovat, protože má státní záruku. Tato státní záruka znamená, že v případě poklesu pojistných fondů a technických rezerv EGAP stát přebere nevypořádané závazky EGAP vyplývající z uzavřené pojistné smlouvy. Díky záruce státu mají pro komerční banky úvěry a záruky pojištěné u EGAP z hlediska propočtu kapitálové přiměřenosti nulovou váhu. Z toho plyne, že komerční banky jsou ochotnější půjčovat úvěry zajištěné EGAP a vývozci tak mají zajištěn lepší přístup k finančním zdrojům.

Závěr

Po počáteční fázi ekonomického přechodu v letech 1990-1991, pro který byla charakteristická výrazná liberální snaha o odstranění státních podpůrných programů přetrvávajících z období přestavby centrálně plánované ekonomiky v druhé polovině osmdesátých let, se počínaje rokem 1992 začaly v České republice intenzivně rozvíjet programy státní úvěrové podpory. Tyto programy byly od počátku diferencovány jak sektorově tak průřezově v rámci nově

vytvořených specializovaných podpůrných institucí. Jednou z hlavních oblastí, na které se zaměřila česká státní úvěrová podpora byla snižování úvěrového rizika českých exportérů.

Použité přístupy v těchto jednotlivých segmentech se odlišovaly jak z hlediska institucionálního uspořádání těchto podpůrných organizací, tak z hlediska použitých forem úvěrové podpory. Český export byl od roku 1992 podporován především prostřednictvím subvencovaného pojištění zabezpečeného EGAP.

Od roku 1992 do roku 2007 všechny uvedené instituce prošly vývojem, během kterého se dále rozšiřovaly jejich oblasti činnosti, přičemž byla v podstatě zachována jejich původní institucionální forma a hlavní zaměření a filosofie jejich aktivit. Potenciálním kritickým mezníkem v činnosti všech těchto institucí byl vstup ČR do EU v květnu 2004. Všechny instituce popisované v této práci tento mezník úspěšně překonaly a očekávají, že budou dále úspěšně fungovat. V souvislosti se vstupem do EU došlo u těchto institucí k některým změnám v cílových oblastech podpory, programech a mechanismech poskytování podpor. Současné zaměření státní podpory vývozu je zpracováno v komplexním dokumentu Exportní strategie České republiky pro období 2006-2010, který byl v roce 2005 schválen vládou ČR. Podle tohoto záměru bude dále posilována úloha EGAP i ČEB, přičemž se předpokládá, že EGAP bude schopna se plně financovat z vlastních zdrojů, zatímco ČEB bude průběžně podporována financováním ze státního rozpočtu.

Objem úvěrových ČEB a EGAP je vzhledem k jejich zaměření na všeobecný rozvoj exportu včetně velkých investičních celků výrazně vyšší, než je tomu například u Českomoravské záruční a rozvojová banka (ČMZRB) a Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF) zaměřených na malé a střední podnikání. Podle Výroční zprávy ČEB (2007) dosáhl objem smluv na financování aktivit českých vývozců a investorů i jejich zahraničních partnerů formou úvěrů, záruk a dalších produktů ČEB v roce 2006 téměř 20 mld. Kč. Podstatná odlišnost struktury projektů podporovaných ČEB ve srovnání s ČMZRB a PGRLF je zřejmá i z toho, že podíl malého a středního podnikání na celkovém finančním objemu smluv ČEB v roce 2006 činil pouze 5,2 %. Stejně jako v případě ČEB, tak i v případě EGAP se naprostá většina aktivit netýká malého a středního podnikání, což se odráží ve vysokém finančním objemu prováděným operací. Podle Předběžných výsledků hospodaření v roce 2006 uzavřela EGAP v tomto roce 366 nových smluv na pojištění se státní podporou v celkovém objemu téměř 30 mld. Kč. Těmito pojistnými smlouvami podpořila EGAP exportní kontrakty v objemu cca 80 mld. Kč.

Literatura

- [1] Abraham, F. – Dewit, G. (2000): *Export promotion via official export insurance*. Open Economies Review, 2000, roč. 11, č. 1, s. 5-26.
- [2] Baltensperger, E. – Herger, N. (2008): *Exporting against Risk? Theory and Evidence from Public Export Insurance Schemes in OECD Countries*. Open Economies Review, 2008, roč. 19, v tisku.
- [3] Benáček, V. – Podpiera, J. – Prokop L. (2005): *Determining Factors of the Czech Foreign Trade: A Cross-Section Time Series Perspective*. Working Papers no. 3, Praha, Czech National Bank, 2005.
- [4] Benáček, V. – Prokop, L. – Víšek J. A. (2003): *Determining Factors of the Czech Foreign Trade Balance: Structural Issues in Trade Creation*. Working Paper no. 3, Praha, Czech National Bank, 2003.

- [5] Berne Union (2001): *Berne union agreements, understandings and obligations in the export credit insurance field*. [on-line], London, Berne Union, c2001, [cit. 31. 3. 2008], <http://www.nexi.go.jp/insurance/ins_berun/pdf/berun1.pdf>.
- [6] Bosworth, B. P. – Carron, A. S. – Rhyne, E. H. (1987): *The Economics of Federal Credit Programs*. Washington D.C., Brookings Institution, 1987.
- [7] ČEB (2007): *Výroční zpráva 2006*. Praha, ČEB, 2007.
- [8] Čermáková, I. (2002): *Bankovní záruka*. Brno, Econ, 2002.
- [9] Dewit, G. (2001): *Intervention in risky export markets: insurance, strategic action or aid?* European Journal of Political Economy, 2001, roč. 17, č. 3, s. 575-592.
- [10] Dewit, G. (2002): *Risky business: multinationals, uncertainty and asymmetric insurance*. Economica, 2002, roč. 69, č. 275, s. 357–370.
- [11] Ďurina, M. (2006): *Rizika státní úvěrové pojišťovny*. Praha, Vysoká škola ekonomická v Praze, 2006, Disertační práce.
- [12] EGAP (2006): *Výroční zpráva 2005*. Praha, EGAP, 2006.
- [13] Janda, K. (2007): *Institute státní úvěrové podpory v České republice*. Praha, IES FSV Univerzita Karlova, Working Paper 20/2007.
- [14] MPO (2005): *Exportní strategie České republiky pro období 2006-2010*. [on-line], Praha, Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, 2005, [cit 31. 3. 2008], <http://www.businessinfo.cz/files/2005/expostr_exportstrategie_verze241105.doc>.
- [15] Stephens, M. (1999): *The Changing Role of Export Credit Agencies*. Washington D.C., International Monetary Fund, 1999.
- [16] Sůvová, H. aj. (1997): *Specializované bankovníctví*. Praha, Bankovní institut, 1997.
- [17] Ševčík, P. (2004): *Jak získat peníze od státu, bank a EU*. Praha, Newfinances, 2004.

Státní podpora českých vývozních úvěrů

Karel Janda

ABSTRAKT

Článek se zabývá popisem českých institucí snižujících úvěrové riziko vývozních úvěrů. Analyzovanými institucemi jsou Exportní garanční a pojišťovací společnost a Česká exportní banka. Popisované aktivity těchto českých institucí jsou dány do obecného kontextu mezinárodního rámce exportního úvěrování a pojištění a exportní strategie České republiky na léta 2006-2010.

Klíčová slova: Úvěrové riziko; Státní podpora; Dotace; Garance.

Government Support of the Czech Export Credit

ABSTRACT

The article is dealing with the description of the Czech institutions engaged in the export credit risk mitigation. The analyzed institutions are Export Guarantee and Insurance Corporation and Czech Export Bank. The activities of these institutions described in this article are placed in the general context of the international framework of export credit and insurance and in the context of the export strategy of the Czech Republic for the years 2006-2010.

Key words: Credit Risk; Government Support; Subsidies; Guarantees.

JEL classification: G18, G21, G22.